

Hírek

az EU lisszaboni kábítószerügyi központjából

2014. ÉVI EURÓPAI KÁBÍTÓSZER-JELENTÉS – KÁBÍTÓSZERÜGYI KIEMELT TÉMÁK

Az uniós kábítószerügyi központ hat témakört emelt ki, új online elemzésekkel

(2014.5.27., LISSZABON **HÍRZÁRLAT WET/lisszaboni idő szerint 10.00 óráig**) Az EU kábítószerügyi központja (EMCDDA) a ma megjelenő *2014. évi Európai kábítószer-jelentés: Tendenciák és fejlemények* című kiadványa mellett a Kábítószerügyi kiemelt témák sorozatát⁽¹⁾ is hat új elemmel bővítette. Az online, interaktív elemzésekből készült legújabb válogatásból naprakész képet kaphatunk az európai droghelyzet legfontosabb aspektusairól. A kiemelt témák a következőket járják körül: a stimulánsok használatával kapcsolatos, újonnan megjelenő problémák; új fejlemények az európai kannabisz piacon; előrelépések az internetalapú kezelésben és a szennyvízelemzésben.

Szintetikus katinonok: aggasztó fejlemény az injektlás járványszerű helyi és országos terjedése

2005 és 2013 között több mint 50 szintetikus katinon-származékot (stimulánst) fedeztek fel az **EU korai előrejelző rendszerén** keresztül. A Korai Jelzőrendszerben megfigyelt anyagok közé tartozik a mefedron (2010-ben kérték az EU egész területére kiterjedő ellenőrzési intézkedéseket); az MDPV (a kockázatértékelés 2014. áprilisban készült) és a pentedron. A szintetikus katinonok por alakban szippantással vagy tableta formában, szájon át fogyaszthatók, az **EMCDDA** azonban újabban az ilyen anyagok injekciós használatának járványszerű terjedésére figyelt fel.

Bár a katinonok injektlása Európában nem elterjedt, néhány országban helyi jellegű problémaként már érzékelték a nagykockázatú szerhasználók csoportjaiban (pl. **Csehország, Németország, Írország, Spanyolország, Ausztria, Lengyelország, Finnország, Svédország** és az **Egyesült Királyság**). **Magyarországon és Romániában** viszont a megfigyelések szerint szélesebb körben használt módszereknek az anyagoknak az injektlása. **Magyarországon** például a túcsere programokról készült országos felmérésből az derült ki, hogy 2012-ben a kliensek 36%-a katinonokat injektlált elsődleges szerként.

Egyre aggályosabb méreteket ölt az a más férfiakkal szexuális kapcsolatot létesítő férfiak egyes csoportjaiban tapasztalt magatartásforma, hogy az úgynevezett „chem sex” partikon többféle tiltott kábítószert (pl. katinonokat és metamfetamint) injektlálnak egyidejűleg. Erről a kockázatos szexuális magatartással együtt járó új módszerről eddig néhány nagyvárosból érkeztek jelentések. Tekintettel arra, hogy a katinonok injektlásának újonnan megjelenő mintái milyen potenciális hatással járhatnak, a kérdés szoros megfigyelése népegészségügyi prioritás.

Metamfetamin: az új, sokszínű használati minták megjelenése egyre nagyobb aggodalomra ad okot

A metamfetamin a világ számos részén (pl. Délkelet-Ázsia, az USA) általánosan használt stimuláns kábítószernek számít, és ezeken a területeken régóta komoly népegészségügyi problémákat okoz. Bár a metamfetamin használata Európán belül eddig hagyományosan **Csehországra és Szlovákiára**

korlátozódott, mára máshol, különféle populációkban is új használati gócok és minták kezdtek megjelenni. A példák közé tartozik a metamfetamin (por) *szippantása* a **németországi** rekreációs szerhasználók körében; a „kristályos met” *elszívása* a **Görögországban, Cipruson és Törökországban** élő intravénás opioid-használóknál; illetve a kábítószer más anyagokkal együtt történő *injektálása* a más férfiakkal szexuális kapcsolatot létesítő férfiak körében (lásd fent).

Az **EMCDDA** az új elemzésben azt vizsgálja, hogy milyen kihívásokba ütköznek ma az ehhez a kábítószerhez kapcsolódó egészségügyi és szociális válaszlépések. Bár a metamfetamin-függőség kezelésére nincsenek elfogadott gyógyszerek, a pszichoszociális beavatkozások bizonyítottan hatékonyak. Az ügynökség szerint: „A jelenlegi metamfetamin probléma Európán belül egyáltalán nem egységes, ezért a megfelelő válaszlépéseket át kell alakítani, tovább kell fejleszteni, a helyi használati mintákhoz és az észlelt problémákhoz kell igazítani.”

Áttekintés a kokainfüggőség gyógyszeres kezelésében elért előrehaladásról

A kokain változatlanul a legáltalánosabban használt tiltott stimuláns Európában, a kokainfüggőség kezelésében pedig továbbra is vannak nehézségek. Európában 2012-ben a kezelésre jelentkező kábítószer-használó kliensek 14%-a nevezte meg elsődleges szernek a kokaint. Az **EMCDDA** ma metaanalízist mutat be hat olyan tanulmányról, amelyek a kokainproblémák kezelésére használt gyógyszerek hatékonyságát és szerhasználók általi elfogadottságát vizsgálták. A Cochrane Group on Drugs and Alcohol nevű szervezet által készített eredeti tanulmányokban 92 vizsgálat szerepelt (ebből 85 az USA-ban készült), több mint 7 000 résztvevővel. Ezek azt mutatják, hogy a gyógyszerek némelyike képes csökkenteni a szerhasználók sóvárgását, de a kokainfüggőségre egyelőre még nem sikerült megtalálni az egyedüli gyógyszeres megoldást. Mivel ezen a területen folyamatosan halad előre a kutatás, a pszichoszociális beavatkozások továbbra is alapvető elemnek számítanak a kokainfüggők kezelésében (lásd a videót).

A belföldi kannabisz termelés fontos kínálati forrás – az importált hasis egyre erősebb

Európa a kannabisz, különösen a főként **Marokkóból** importált hasis szempontjából régóta a világ egyik legnagyobb fogyasztói piacának számít. A becslések szerint Európában évente nagyjából 2 050 tonna hasist és kannabiszt (marihuána) fogyasztanak el. Az **EMCDDA** ma arról számol be, hogy a kannabisz európai fogyasztói piacát most már a növényi termékek uralják, és a belföldi kannabisz termelés látja el a belföldi használatot. Európa-szerte egyre gyakrabban találunk kannabisz ültetvényeket.

Az európai kannabisz lefoglalások száma az elmúlt évtizedben megelőzte a hasis lefoglalások számát. 2012-ben mintegy 457 000 kannabisz lefoglalásról érkezett jelentés, szemben a 258 000 hasis lefoglalással. Kannabisz növényből 2012-ben körülbelül hétmilliót foglaltak le, ami az öt évvel korábban bejelentett mennyiségnek több mint 2,5-szerese. Aggodalomra adnak okot a kannabisz termesztésben az utóbbi években látott innovációk (lásd a videót), mivel a termesztők újabban magas THC-tartalmú (a kannabisz hatóanyaga), de alacsony CBD-tartalmú (antipszichotikum) növényeket termesztenek. Miközben a kannabisz mindkét formájának erőssége nőtt 2006 óta, a hasis erősségében viszonylag hirtelen emelkedést lehetett megfigyelni 2011 és 2012 között (lásd a kannabiszról szóló infografikát, Európai kábítószer-jelentés, 1. fejezet).

A kábítószer-használók internetalapú kezelése új módszereket kínál a szerhasználók bevonására

Az internet mára a különféle formákban szervezett, kábítószerrel és alkohollal foglalkozó felvilágosító, prevenció és kezelési programok elfogadott eszköze lett. Az **EMCDDA** most térképezi fel az Európában az utóbbi 10 évben elterjedt internetalapú kezelésben történt fejleményeket, amelyek főként a kannabisz-használathoz kapcsolódnak. A kábítószer-használók internetalapú kezelése a már kipróbált pszichoszociális technikákat veszi alapul, és ezeket építi be egy új, webalapú szolgáltatási rendszerbe. Bár az adatvédelem és az anonimitás fontos kérdés, és ezekkel még foglalkozni kell, az ebből a szolgáltatástípusból származó lehetséges előnyök közé tartozhat a nagyobb földrajzi hatókör, a speciális

szolgálatok számára elérhetetlen szerhasználók megszólítása és a közvetlenebb segítségnyújtás (nincs várakozási idő). A kábítószer-használók internetalapú kezelési programjainak továbbfejlesztésével azok a hagyományos kezelési szolgáltatások hasznos kiegészítőivé válhatnak, és új utat kínálnak a segítségre szoruló szerhasználók bevonására (lásd a videót).

Ma megjelenik az eddigi legnagyobb, több városra kiterjedő tanulmány a szennyvízből kimutatható kábítószerekről

Ugyancsak ma hozzák nyilvánosságra a szennyvízelemzés feltörekvő tudományterületén készült eddigi legnagyobb európai projekt eredményeit. A projekt keretében több mint 40 város (21 ország) szennyvizét elemezték, hogy fényt derítsenek a város lakosságának kábítószer-fogyasztási szokásaira. A következtetéseket az EMCDDA a kérdésnek szentelt külön Kábítószerügyi kiemelt témában mutatja be. Körülbelül 8 millió embertől származó szennyvizet elemeztek öt tiltott kábítószer – amfetamin, kannabisz, kokain, ecstasy és metamfetamin – nyomait keresve (2014/5. sajtóközlemény).

Az eredményekből értékes pillanatképet kapunk az érintett városokon átáramló kábítószerekről, és határozott regionális különbségeket figyelhetünk meg a kábítószer-használati mintákban. A kokain nyomai például nagyobb arányban voltak jelen a nyugati és egyes déli városokban, viszont alacsonyabb mennyiségben mutatkoztak az északi és keleti városokban. Az amfetamin használata ugyan viszonylag egyenletes megoszlást mutat, de Európa északi és északnyugati részén érte el a legmagasabb szinteket. A metamfetamin használata általában alacsony szintű, és hagyományosan Közép-Európára korlátozódik, most azonban terjedni látszik. A kábítószer-használat heti mintázatait vizsgálva pedig jól megfigyelhető, hogy a legtöbb városban hétvégenként meredeken megemelkedik a kokain és az ecstasy szintje, a metamfetamin és a kannabisz ezzel szemben egyenletesebben oszlik el a hét folyamán.

Az EMCDDA igazgatóságának elnöke, João Goulão így nyilatkozott: „Az EMCDDA a stimulánsok és más kábítószerek terén az idén számos új problémára hívja fel a figyelmet. Az ügynökség most különösen a kokain, metamfetamin és kannabisz használatával összefüggő problémák kezeléséhez alapul szolgáló új, egyre bővülő tényanyagot vizsgálja. Közös elem e téren a pszichoszociális beavatkozások fontossága, amelyek a kortárs droproblémák megválaszolásához használt terápiás eszközkészletünk értékes részét képezik.”